JULKISASIAMIEHEN RATKAISUEHDOTUS
ANTONIO LA PERGOLA
5 päivänä maaliskuuta 1998 *

I Johdanto

1. Yhteisöjen tuomioistuinta pyydetään tässä asiassa antamaan ratkaisu jäsenyysvelvoitteiden noudattamatta jättämistä koskevista kanteista, jotka komissio on nostanut Belgian kuningaskuntaa (asia C-176/97) ja Luxemburgin suurherttuakuntaa (asia C-177/97) vastaan.

Komissio väittää kanteissaan, että molemmat vastaajina olevat jäsenvaltiot ovat rikkoneet palvelujen tarjoamisen vapauden periaatteen soveltamisesta jäsenvaltioiden väliseen meriliikenteeseen sekä jäsenvaltioiden ja kolmansien maiden väliseen meriliikenteeseen 22 päivänä joulukuuta 1986 annetun neuvoston asetuksen (ETY) N:o 4055/86 [1] (jäljempänä asetus) 5 artiklaa, koska ne ovat tehneet merikuljetuksia koskevia sopimuksia ja pitäneet ne voimassa — tässä tapauksessa Belgian ja Luxemburgin talousliiton ja Malesian välisen sopimuksen (jäljempänä sopimus), jonka Belgian kuningaskunta on hyväksynyt myös Belgian ja Luxemburgin talousliiton puolesta ja joka on tullut voimaan 17.8.1987.

II Asiaa koskevat oikeussäännöt

A *Yhteisön oikeussäännöt*

2. Asetus on tullut voimaan 1.1.1987 (12 artikla). Asetuksen 5 artiklan 1 kohdassa säädetään seuraavaa:

"Kolmansien maiden kanssa myöhemmin tehtävissä sopimuksissa kaikki lastinjakojärjestelyt ovat kiellettyjä muissa kuin niissä poikkeuksellisissa olosuhteissa, joissa yhteisön linjaliikenteen varustamoilla ei muutoin olisi todellista mahdollisuutta enää osallistua kysyiseen kolmanteen maahan suuntautuvaan liikenteeseen tai sieltä lähtevään liikenteeseen. Näissä olosuhteissa tällaiset järjestelyt voidaan sallia 6 artiklan säännösten mukaisesti."

* Alkuperäinen kieli: italia.

1 — EYVL L 378, s. 1.

Asetuksen 6 artiklassa säädetään puolestaan muun muassa, että jos jäsenvaltion kansalaisella tai jäsenvaltion varustamolla ei ole todellista mahdollisuutta osallistua tiettyyn kolmanteen maahan suuntautuvaan tai sieltä lähtevään liikenteeseen, neuvosto voi päättää tästä syystä toteutettavista toimenpiteistä määräenemmistöllä komission ehdotuksesta. Tällaisiin toimenpiteisiin voivat kuulua lastinjakojärjestelyistä käytävät neuvottelut ja lastinjakojärjestelyistä päättäminen.

III Tosiseikasto

5. Kanteiden nostamista ennen asiassa on tapahtunut seuraavaa.

B *Sopimusmääräykset*

Komissio ilmoitti 23.6.1992 Belgian hallitukselle, että tämän tulisi muuttaa sopimusta siten, että se on sopusoinnussa yhteisön oikeuden kanssa. Komission ehdotus perustui siihen, että se katsoi sopimuksen 2, 3 ja 16 artiklan asetuksen 5 ja 6 artiklan vastaisiksi.

3. Merenkulkusopimuksen 2, 3 ja 16 artiklassa (erityisesti 16 artiklan 2 kappaleessa) on useita määräyksiä, joiden nojalla sopimuspuolten kansalliset linjavarustamot voivat osallistua sopimuspuolten väliseen lastiin ja merikuljetusten määrään. Muiden jäsenvaltioiden lipun alla purjehtivat alukset sen sijaan eivät saa osallistua sopimuksella sovittuun järjestelmään.

Sopimusta ei kuitenkaan muutettu, vaikka Belgian hallitus ilmoitti useaan kertaan huolehtivansa yhteistyössä Luxemburgin hallituksen kanssa siitä, että sopimus saatetaan yhteisön oikeuden kanssa sopusointuun.

4. Asiakirjoista ilmenee, että sopimus on tullut sopimusvaltioiden välillä voimaan 17.8.1987.

6. Tästä syystä komissio aloitti hallinnollisen menettelyn sen vahvistamiseksi, että vastaajina olevat jäsenvaltiot ovat rikkoneet asetuksen säännöksiä edellä kerrotuin tavoin. Hallinnollinen menettely ei johtanut toivottuun

tulokseen, minkä jälkeen komissio nosti 5.5.1997 esillä olevat kaksi kannetta, jotta yhteisöjen tuomioistuin vahvistaisi kyseisten jäsenvaltioiden jättäneen noudattamatta jäsenyysvelvoitteitaan.

IV Riidan analyysi

7. Vastaajina olevat jäsenvaltiot myöntävät sopimuksen olevan edellä mainittujen yhteisön oikeuden säännösten vastainen. Ne perustelevat toimintaansa kuitenkin sillä, että niiden pyrkimykset sopimuksen muuttamiseksi siten, että se olisi asetuksen kanssa sopusoinnussa, eivät ole johtaneet havaittavissa olevaan tulokseen niiden ponnisteluista huolimatta. Vastaajat katsovat lisäksi, että olisi suhteetonta suhteessa komission kanteillaan pyrkimään tavoitteeseen nähden, jos ne joutuisivat irtisanomaan sopimuksen, mikä on nykytilanteessa ainoa niillä oleva keino saada kyseinen yhteisön oikeuden rikkominen loppumaan.

8. Tältä osin olen sitä mieltä, että yhteisöjen tuomioistuimen vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan [2] jäsenvaltiot eivät voi vedota tämäntyyppisiin perusteluihin väittääkseen, etteivät ne ole jättäneet noudattamatta jäsenyysvelvoitteitaan kanteissa todetuin tavoin. Asiakirjoista selviää nimittäin yksiselitteisesti, että Belgia ja Luxemburg ovat tehneet sopimuksen lopullisesti sen jälkeen, kun asetus oli tullut voimaan. Tästä syystä on merkityksetöntä, etteivät vastaajina olevien jäsenvaltioiden yritykset sopimuksen muuttamiseksi ole tähän mennessä johtaneet mihinkään konkreettiseen tulokseen ja että tämän vuoksi sopimuksen irtisanominen vaikuttaa nyt ainoalta kyseisillä jäsenvaltioilla olevalta keinolta lopettaa kanteiden kohteena oleva yhteisön oikeuden rikkominen.

V Oikeudenkäyntikulut

9. Yhteisöjen tuomioistuimen työjärjestyksen 69 artiklan mukaan asianosainen, joka häviää asian, velvoitetaan korvaamaan oikeudenkäyntikulut, jos vastapuoli on sitä vaatinut. Komissio on vaatinut kulujensa korvaamista. Tämän vuoksi ehdotan, että vastaajina olevat kaksi jäsenvaltiota velvoitetaan korvaamaan oikeudenkäyntikulut.

2 — Yhteisöjen tuomioistuimen oikeuskäytännössä on useissa tapauksissa (asia 100/77, komissio v. Italia, tuomio 11.4.1978, Kok. 1978, s. 879; asia 93/79, komissio v. Italia, tuomio 14.12.1979, Kok. 1979, s. 3837; asia 137/80, komissio v. Belgia, tuomio 20.10.1981, Kok. 1981, s. 2393; yhdistetyt asiat 30/81, 31/81, 32/81, 33/81 ja 34/81, komissio v. Italia, tuomio 17.12.1981, Kok. 1981, s. 3379; asia 46/88, komissio v. Belgia, tuomio 11.5.1989, Kok. 1989, s. 1133; asia C-287/87, komissio v. Kreikka, tuomio 18.1.1990, Kok. 1990, s. I-125 ja asia C-240/89, komissio v. Italia, tuomio 13.12.1990, Kok. 1990, s. I-4853) todettu, etteivät valtionsisäiset oikeussäännöt tai toimintatavat ole perustelu sille, että jäsenyysvelvoitteita on jätetty noudattamatta. Tässä tapauksessa kyse on kansainvälisen sopimuksen tietyistä määräyksistä, joiden muuttaminen edellyttää kolmannen maan suostumusta. Tämä tapaus ei kuitenkaan asiallisesti poikkea niistä tapauksista, joita yhteisöjen tuomioistuin on aiemmin käsitellyt, koska yhteisön säännösten vastainen sopimus on tullut lopullisesti tehdyksi sen jälkeen, kun asetus oli tullut voimaan, eikä myöskään jo kuluneen pitkän ajan vuoksi enää voida menestyksellisesti väittää kyseessä olevan ylivoimainen este (asia 101/84, komissio v. Italia, tuomio 11.7.1985, Kok. 1985, s. 2629).

VI Ratkaisuehdotus

Edellä esitetyn perusteella ehdotan, että yhteisöjen tuomioistuin

— toteaa, että Belgian kuningaskunta on jättänyt noudattamatta palvelujen tarjoamisen vapauden periaatteen soveltamisesta jäsenvaltioiden väliseen meriliikenteeseen sekä jäsenvaltioiden ja kolmansien maiden väliseen meriliikenteeseen 22 päivänä joulukuuta 1986 annetun neuvoston asetuksen (ETY) N:o 4055/86 5 artiklasta johtuvia velvoitteitaan, koska se on ottanut käyttöön lastinjakojärjestelyjä Belgian ja Luxemburgin talousliiton ja Malesian välisessä sopimuksessa, joka on tullut voimaan 17.8.1987, ja pitänyt ne voimassa,

— toteaa, että Luxemburgin suurherttuakunta on jättänyt noudattamatta palvelujen tarjoamisen vapauden periaatteen soveltamisesta jäsenvaltioiden väliseen meriliikenteeseen sekä jäsenvaltioiden ja kolmansien maiden väliseen meriliikenteeseen 22 päivänä joulukuuta 1986 annetun neuvoston asetuksen (ETY) N:o 4055/86 5 artiklasta johtuvia velvoitteitaan, koska se on ottanut käyttöön lastinjakojärjestelyjä Belgian ja Luxemburgin talousliiton ja Malesian välisessä sopimuksessa, joka on tullut voimaan 17.8.1987, ja pitänyt ne voimassa, ja

— velvoittaa Belgian kuningaskunnan ja Luxemburgin suurherttuakunnan korvaamaan oikeudenkäyntikulut.